

Zijn maatregelen gericht op re-integratie effectief?

Jaap de Koning

Presentatie voor het Muntendam Symposium, 12 december,
Rode Hoed, Amsterdam

Inhoud

- Wat is re-integratiebeleid?
- Hoe beoordeel je re-integratiemaatregelen?
- Hoe kun je netto-effecten meten?
- Wat weten we over netto-effectiviteit?
- Welke aanknopingspunten biedt dit voor adviezen ten behoeve van arbeidsgehandicapten?

Wat is re-integratiebeleid?

Algemeen

- Advisering opleidings- en beroepskeuze
- Toeleiding naar vacatures en begeleiding daarbij
- Proefplaatsing
- Begeleiding in de baan
- Scholing
- Plaatsingssubsidies
- Volledig gesubsidieerde banen
- Controle/sancties/incentives
- *Anti-discriminatie wetgeving*
- *Convenanten*
- *Social return*

Wat is re-integratiebeleid? Specifiek voor arbeidsgehandicapten

- Bepaling geschiktheid ivm handicap
- Subsidies voor aanpassing werkplek
- Beschermde werkgelegenheid in specifieke bedrijven (SW)
- Extra bescherming tegen ontslag in 'gewone' bedrijven
- Quota (in de praktijk alleen overwogen voor deze doelgroep)
- Re-integratie zieke werknemers voor behoud baan

Evaluatiekader: beoogde effecten en baten

- Effectiviteit:
 - Herintredingskans
 - Regulier werk of ander werk (gesubsidieerd werk, vrijwilligerswerk)
 - Duurzaamheid herintreding
 - Kwaliteit van het werk (omvang baan, loon, e.d.)
- Effecten leiden tot baten:
 - Besparing op uitkeringen
 - Verbetering gezondheid en besparing op zorgkosten
 - Netto-opbrengsten verrichtte werk
 - Overige baten

Evaluatiekader: neveneffecten, kosten, uitvoering

- Neveneffecten die afbreuk doen:
 - Verdringing
 - Concurrentievervalsing
- Baten afzetten tegen kosten beleid
- Uitvoeringsevaluaties:
 - Uitvoeringswijze en design maatregelen
 - Kan het goedkoper?
 - Kan het effectiever?

Bruto- en netto-effecten

- Bruto: percentage baanvinders
- Netto: deel baanvinders dankzij maatregel
- Ervaring met evaluaties leert:
 - Zonder maatregel vindt ook een deel werk
 - Dus netto-effect kleiner dan bruto-effect
 - Netto-effect kan zelfs negatief zijn door insluitingseffect
- Verschil bruto- en netto-effect is deadweight
- Conclusie bestaand onderzoek: deadweight ook bij groepen met grote afstand tot de arbeidsmarkt

Meting netto-effect

- Hoe vind je overtuigende schatting van counterfactual: 'wat er was gebeurd zonder maatregel'?
- Klassiek experiment meest betrouwbaar, maar toepassingsmogelijkheden beperkt
- Belangrijkste probleem niet-experimentele controlegroep is selectiviteit
- In de afgelopen 10 jaar ontwikkeling van betrouwbare niet-experimentele (econometrisch-statistische) methoden

Uitkomsten evaluaties algemeen

- Netto-effect op herintreding gemiddeld genomen klein
- Geldt ook voor groepen met grotere afstand tot de arbeidsmarkt
- Naar type maatregel:
 - Beroepskeuzeadviesing: onbekend
 - Bemiddeling: positief, maar relatief klein effect
 - Sancties, monitoring zoekgedrag, incentives: positief effect, vooral bij begin uitkeringsperiode
 - Plaatsingssubsidies: positief, zij het niet heel groot effect
 - Scholing: op korte termijn geen effect, op lange termijn positief effect
 - Gesubsidieerde arbeid: alleen effect voor groepen met zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt
 - Combinaties van maatregelen mogelijk effectiever

Maatregelen voor arbeidsgehandicapten

- Weinig studies bekend die valide methoden gebruiken
- Waarschijnlijk zijn conclusies vergelijkbaar met die voor werklozen met grote afstand tot de arbeidsmarkt
- Beter evaluatieonderzoek is gewenst, maar is men bereid tot een controlegroep-achtige benadering?

Uitkomsten van enkele studies

Maatregelen die effectief lijken:

- Subsidies voor werkgevers
- Beleid re-integratie zieke werknemers
- Quota
- SW-achtige voorzieningen (als deze beperkt blijven tot mensen met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt)

Quotering?

- Ervaringen zeker niet slechter dan bij andere maatregelen
- Grootste probleem: hoe in de praktijk te vermijden dat werkgevers en uitvoeringsorganisaties steeds meer mensen onder de noemer 'arbeidsgehandicapt' brengen
- Werkt daarom alleen voor specifieke groepen waarbij quotering de enige optie is (vrij scherpe afbakening nodig)

Beroepskeuzeadvies

- Geschiktheid voor beroep, mede in het licht van arbeidshandicap
- Korte-termijn plaatsingsmogelijkheden
 - Informatie beschikbaar (vacatures tov werkloosheid)
 - Kwaliteit informatie neemt af doordat organisaties als UWV hiervoor minder geld krijgen
- Lange-termijn perspectief
 - Arbeidsmarkt moeilijk voorspelbaar
 - Globale indicaties via prognoses ROA

Beleidsconclusies

- Re-integratiemaatregelen helpen, maar het effect is relatief klein
- Weinig bekend over wat helpt voor wie (waarschijnlijk afhankelijk van ervaring, leeftijd, opleiding, aard handicap)
- Arbeidsmarktdeskundigheid noodzakelijk voor goede advisering
- Beschikbare arbeidsmarktinformatie wordt er niet beter op
- Huidige kennisbasis voor adviezen tbv herintreding naar werk zeer beperkt
- Evaluatie van bestaand beleid noodzakelijk om beleid en advisering te verbeteren
- Kan alleen als bereidheid er is om deel mensen tijdelijk uit te sluiten van bepaalde dienstverlening